

Rolnummer 6287
Arrest nr. 127/2016 van 6 oktober 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 162*bis* van het Wetboek van strafvordering en artikel 283 van de algemene wet inzake douane en accijnzen, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 18 juli 1977, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 2, 569, 32°, 1017, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Hof van Cassatie.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en F. Daoût, bijgestaan door de griffier F. Meersschaut, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging

Bij arrest van 3 november 2015 in zake de Belgische Staat tegen de nv « Trimar », de nv « Mediterranean Shipping Company Belgium », de vennootschap naar Duits recht « Hamburg Südamerikanische Dampfschiffahrts-Gesellschaft KG » en de nv « Boeckmans België » en *vice versa*, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 10 november 2015, heeft het Hof van Cassatie de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schenden de artikelen 162bis van het Wetboek van Strafvordering en 283 AWDA, afzonderlijk of samen gelezen met de artikelen 2, 569, 32°, 1017, 1018 en 1022 van het Gerechtelijk Wetboek de artikelen 10 en 11 van de Gecoördineerde Grondwet, in de mate de in het ongelijk gestelde Belgische Staat zonder enige redelijke verantwoording door de strafrechter, die krachtens artikel 283 AWDA kennis neemt van de fiscaalrechtelijke vordering, niet veroordeeld kan worden tot het betalen aan de burger van de in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek voorziene rechtsplegingsvergoeding, terwijl dit wel het geval is wanneer ditzelfde geschil betreffende de toepassing van een belastingwet voor de burgerlijke rechtbank wordt beslecht overeenkomstig de artikelen 569, 32°, 1017 en 1018 van het Gerechtelijk Wetboek ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de nv « Trimar », de nv « Mediterranean Shipping Company Belgium », de vennootschap naar Duits recht « Hamburg Südamerikanische Dampfschiffahrts-Gesellschaft KG » en de nv « Boeckmans België », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Wouters, advocaat bij het Hof van Cassatie;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. G. de Foestraets, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Mr. S. De Vleeschouwer, advocaat bij de balie te Brussel.

Bij beschikking van 29 juni 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers L. Lavrysen en J.-P. Snappe te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 13 juli 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 13 juli 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

De in het geschil betrokken vennootschappen zijn scheepsagenten die strafrechtelijk werden vervolgd voor het ontduiken van invoerrechten. Bij vonnis van 28 november 2012 sprak de Correctionele Rechtbank te Antwerpen hen vrij. De fiscale rechtsvordering van de Administratie van douane en accijnzen werd ongegrond verklaard. Bij arrest van 26 februari 2014 bevestigde het Hof van Beroep te Antwerpen de in eerste aanleg

genomen beslissing. Het kende aan de vennootschappen evenwel geen rechtsplegingsvergoeding toe ten laste van de in het ongelijk gestelde Belgische Staat. Het Hof van Cassatie verwierp het cassatieberoep ingesteld door de Belgische Staat. Alvorens uitspraak te doen over het cassatieberoep ingesteld door de betrokken vennootschappen, stelde het Hof van Cassatie de hiervoor aangehaalde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. Het aan het Hof voorgelegde verschil in behandeling vloeit volgens de betrokken vennootschappen voort uit het feit dat dezelfde fiscaalrechtelijke vordering in het ene geval door de burgerlijke rechter en in het andere geval door de strafrechter wordt beoordeeld. In het eerste geval dient de burgerlijke rechter de in het ongelijk gestelde administratie tot de rechtsplegingsvergoeding te veroordelen. In het tweede geval kan de strafrechter dezelfde administratie niet tot een rechtsplegingsvergoeding veroordelen. Voor het daaruit voortvloeiende verschil in behandeling tussen in het gelijk gestelde personen zou geen redelijke verantwoording bestaan. De keuze om een vordering voor de strafrechter aanhangig te maken veeleer dan voor de burgerlijke rechter, heeft geen gevolg voor de plicht om als in het ongelijk gestelde partij de rechtsplegingsvergoeding te betalen, zo zou blijken uit het arrest nr. 174/2013 van 19 december 2013. De betrokken vennootschappen verwijzen ten slotte naar de overige rechtspraak van het Hof inzake de rechtsplegingsvergoeding (arresten nrs. 182/2008, 83/2011, 42/2013, 68/2015, 69/2015, 70/2015, 166/2015 en 170/2015).

A.2. De Ministerraad brengt in herinnering dat het Hof in zijn arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 de bijzondere regeling van de rechtsplegingsvergoeding in strafzaken niet strijdig heeft bevonden met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. De toepassing van een specifieke regeling, die afwijkt van het beginsel van de verhaalbaarheid van kosten en erelonen van advocaten, zou ook verantwoord zijn bij de vervolging en berechting van douane- en accijnsmisdriven voor de strafrechter op vordering van de Administratie van douane en accijnzen. Die administratie is, zoals het openbaar ministerie, in het belang van de maatschappij belast met het onderzoek en de vervolging van strafbare feiten. De Ministerraad verwijst in dat verband naar de arresten nrs. 141/2000, 38/2002 en 108/2002. Het specifieke karakter van het douane- en accijnsstrafrecht zou ook het in het geding zijnde verschil in behandeling verantwoorden. Hoewel de fiscale vordering losstaat van de strafvordering, blijft de fiscale vordering ingebed in het strafrechtelijk contentieux en maakt zij deel uit van het door de wetgever beoogde specifieke systeem, teneinde de omvang en de frequentie van de fraude te bestrijden in een bijzonder technische en vaak grensoverschrijdende materie. Die bijzonderheid zou verantwoorden dat de belastingplichtige, wat de rechtsplegingsvergoeding betreft, anders wordt behandeld naargelang de vordering tot betaling van rechten en accijnzen voor de strafrechter dan wel voor de burgerlijke rechter wordt ingesteld.

- B -

B.1.1. Tenzij bijzondere wetten anders bepalen, verwijst ieder eindvonnis, zelfs ambtshalve, de in het ongelijk gestelde partij in de kosten, onverminderd de overeenkomst tussen partijen, die het eventueel bekrachtigt (artikel 1017, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek).

De voormelde kosten omvatten onder meer de rechtsplegingsvergoeding (artikel 1018, eerste lid, 6°, van hetzelfde Wetboek). De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire

tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij (artikel 1022, eerste lid, van hetzelfde Wetboek).

B.1.2. Artikel 2 van de wet van 21 februari 2010 « tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162*bis* van het Wetboek van strafvordering » heeft een lid ingevoegd in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek krachtens hetwelk geen enkele rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is ten laste van de Staat wanneer het openbaar ministerie bij wege van een rechtsvordering in burgerlijke procedures tussenkomt overeenkomstig artikel 138*bis*, § 1, van hetzelfde Wetboek, of wanneer het arbeidsauditoraat een rechtsvordering instelt voor de arbeidsgerechten overeenkomstig artikel 138*bis*, § 2, van hetzelfde Wetboek.

Die wet is nog niet in werking getreden.

B.1.3. Artikel 17 van de wet van 25 april 2014 « ter verbetering van verschillende wetten die een aangelegenheid regelen als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet » heeft het in B.1.2 vermelde nieuwe lid aangevuld door erin te voorzien dat geen enkele rechtsplegingsvergoeding ten laste van de Staat verschuldigd is wanneer een publiekrechtelijk rechtspersoon in het algemeen belang als partij optreedt in een geding.

Bij zijn arrest nr. 34/2016 van 3 maart 2016 heeft het Hof die bepaling vernietigd, vooraleer zij in werking was getreden, vanwege een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.1.4. De regeling inzake de rechtsplegingsvergoeding is van toepassing wanneer de rechtbank van eerste aanleg kennis neemt van geschillen betreffende de toepassing van een belastingwet (artikel 569, 32°, van het Gerechtelijk Wetboek).

B.1.5. Op grond van artikel 280 van de algemene wet van 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen (AWDA) worden de louter burgerrechtelijke zaken die niet gepaard gaan met een vordering tot gevangenisstraf, geldboete of verbeurdverklaring, berecht volgens de regels door het Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven inzake bevoegdheid en rechtspleging.

B.1.6. Wanneer de rechtbank van eerste aanleg kennis neemt van een louter burgerrechtelijk geschil tussen de belastingplichtige en de Administratie van douane en accijnzen, kan de belastingplichtige een rechtsplegingsvergoeding krijgen indien hij in het gelijk wordt gesteld.

B.2.1. Artikel 281, § 1, van de AWDA bepaalt dat alle vorderingen wegens overtredingen, fraudes en misdrijven, waartegen bij de wetten inzake douane en accijnzen straffen zijn bepaald, in eerste aanleg worden gebracht voor de correctionele rechtbank en in hoger beroep voor het hof van beroep van het rechtsgebied, «ten einde te worden geïnstrueerd en berecht overeenkomstig het Wetboek van Strafvordering ».

B.2.2. Wanneer de bedoelde feiten ook aanleiding geven tot een burgerlijke rechtsvordering tot betaling van rechten of accijnzen, is krachtens artikel 283 van de AWDA de strafrechter bevoegd voor de kennisneming en de berechting van zowel de strafvordering als de burgerlijke rechtsvordering.

Artikel 283 van de AWDA bepaalt :

« Wanneer de overtredingen, fraudes, misdrijven of misdaden, in de artikelen 281 en 282 bedoeld, onverminderd de strafvordering, tevens tot betaling van rechten of accijnzen, en alzo tot een civiele actie aanleiding geven, zal de kennisneming en berechting daarvan in beide opzichten tot de bevoegde criminele of correctionele rechter behoren ».

Ook wanneer de strafrechter de beklaagde vrijspreekt, moet hij uitspraak doen over de burgerlijke vordering tot betaling van de rechten en accijnzen waarvan hij tegelijkertijd met de strafvordering kennis heeft genomen.

B.2.3. Indien de strafrechter kennis neemt van de burgerlijke rechtsvordering, is artikel 162*bis* van het Wetboek van strafvordering van toepassing, dat bepaalt :

« Ieder veroordelend vonnis, uitgesproken tegen de beklaagde en tegen de personen die voor het misdrijf burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, veroordeelt hen tot het betalen aan de burgerlijke partij van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De burgerlijke partij die rechtstreeks heeft gedagvaard en die in het ongelijk wordt gesteld, zal veroordeeld worden tot het aan de beklaagde betalen van de vergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. De vergoeding wordt bepaald door het vonnis ».

Aangezien de relevante artikelen van de reeds vermelde wet van 21 februari 2010 nog niet in werking zijn getreden, dient daarmee geen rekening te worden gehouden in het kader van de onderhavige procedure.

B.2.4. De regeling inzake de rechtsplegingsvergoeding is in strafzaken enkel van toepassing in de betrekkingen tussen de beklaagde en de burgerlijke partij.

De vergoeding heeft alleen betrekking op de burgerlijke vordering, namelijk de vordering voor het herstel van de schade veroorzaakt door een misdrijf. Zij is verschuldigd aan de partij die in het gelijk wordt gesteld.

B.2.5. Naar het oordeel van de verwijzende rechter vloeit de burgerlijke vordering die in het voorliggende geval samengaat met de strafvordering niet voort uit het misdrijf, maar vindt zij haar rechtstreekse grondslag in de wet die de betaling van rechten oplegt. De Administratie van douane en accijnzen die deze vordering uitoefent, is dan ook geen burgerlijke partij die op grond van artikel 162*bis*, tweede lid, van het Wetboek van strafvordering en artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek kan worden veroordeeld tot een rechtsplegingsvergoeding wanneer haar vordering wordt afgewezen.

B.2.6. Uit hetgeen voorafgaat volgt dat de persoon bij wie de administratie belastingen invordert, voor de burgerlijke rechter een rechtsplegingsvergoeding kan verkrijgen indien zijn verhaal gegrond wordt verklaard (B.1.6), terwijl de persoon bij wie dezelfde belastingen worden ingevorderd op grond van artikel 283 van de AWDA, geen rechtsplegingsvergoeding kan verkrijgen indien de strafrechter de fiscale vordering afwijst die de administratie heeft ingesteld (B.2.5).

De verwijzende rechter vraagt of dat verschil in behandeling de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt.

B.3.1. In de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, heeft de wetgever vanaf het begin elke verhaalbaarheid uitgesloten van de kosten en erelonen van advocaten in de betrekkingen tussen de beklaagde en het openbaar ministerie.

B.3.2. Bij zijn arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 betreffende de beroepen tot vernietiging van de wet van 21 april 2007 heeft het Hof geoordeeld dat de fundamentele verschillen tussen het openbaar ministerie, dat in het belang van de maatschappij belast is met het onderzoek en de vervolging van misdrijven en de strafvordering uitoefent, en de burgerlijke partij, die haar eigen belang nastreeft, de niet-toepassing, ten laste van de Staat, van het systeem van de forfaitaire vergoeding waarin de wet van 21 april 2007 voorziet, konden verantwoorden.

Wegens de opdracht die aan het openbaar ministerie is toegewezen, vermocht de wetgever redelijkerwijs ervan uit te gaan dat een regeling volgens welke een rechtsplegingsvergoeding automatisch verschuldigd zou zijn telkens als zijn vordering zonder gevolg blijft, niet tot het openbaar ministerie diende te worden uitgebreid.

B.3.3. Bij zijn arrest nr. 83/2011 van 18 mei 2011 heeft het Hof voor recht gezegd dat artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 februari 2010, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schond in zoverre een rechtsplegingsvergoeding ten laste van de Belgische Staat kon worden gelegd wanneer het arbeidsauditoraat in het ongelijk wordt gesteld in zijn rechtsvordering ingesteld op grond van artikel 138bis, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie vereiste naar het oordeel van het Hof dat die vorderingen, die worden ingesteld door een publiek orgaan in naam van het algemeen belang en in alle onafhankelijkheid, op dezelfde wijze worden behandeld als de strafvorderingen.

B.3.4. Een dergelijke specifieke regeling is verantwoord rekening houdende met, enerzijds, de bijzondere aard van het strafrechtelijk contentieux, dat tot doel heeft de misdrijven te vervolgen en te bestraffen en dat niet ertoe strekt het bestaan of de schending van een subjectief recht te laten vaststellen, noch, in beginsel, uitspraak te doen over de

wettigheid van een handeling van een overheid en gelet op, anderzijds, de specifieke opdracht van het openbaar ministerie of het arbeidsauditoraat in strafzaken - die ermee belast zijn de strafvordering uit naam van de maatschappij uit te oefenen.

Ten slotte zijn de functies van het openbaar ministerie en van het arbeidsauditoraat dat, inzake het sociaal strafrecht, de functies van het openbaar ministerie uitvoert (artikelen 145 en 152 van het Gerechtelijk Wetboek) of dat voor de arbeidsrechtbank de vordering instelt bepaald in artikel 138*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek die vergelijkbaar is met de strafvordering die het openbaar ministerie instelt voor de strafgerechten, vermits die tot doel heeft het plegen van een misdrijf vast te stellen, verankerd in en is hun onafhankelijkheid gewaarborgd bij artikel 151, § 1, van de Grondwet.

B.3.5. Bij zijn arresten nrs. 68/2015, 69/2015 en 70/2015 van 21 mei 2015 heeft het Hof zijn rechtspraak met betrekking tot de verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van advocaten in de geschillen voor de burgerlijke rechter tussen een overheid die in het algemeen belang optreedt en een particulier, in haar geheel heroverwogen. Voor de betrekkingen tussen de beklaagde en het openbaar ministerie herbevestigde het Hof evenwel zijn arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008, waarin het beroepen tot vernietiging tegen artikel 162*bis* van het Wetboek van strafvordering, zoals ingevoegd bij de wet van 21 april 2007, verwierp, om de redenen die in B.3.4 zijn vermeld.

Het Hof beperkte de uitsluiting van de verplichting voor de in het ongelijk gestelde partij om een rechtsplegingsvergoeding te betalen tot, enerzijds, de betrekkingen tussen de beklaagde en het openbaar ministerie en, anderzijds, de vordering van het arbeidsauditoraat voor de arbeidsrechtbank op grond van artikel 138*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, aangezien die vordering vergelijkbaar is met de strafvordering, vermits zij tot doel heeft het plegen van een misdrijf vast te stellen en niet louter een herstel van burgerlijke aard te verkrijgen en zij bovendien de strafvordering doet vervallen.

B.4.1. Met de regelgeving over het invorderen van douane- en accijnsrechten beoogde de wetgever een eigen systeem voor strafrechtelijke opsporing en vervolging te ontwikkelen teneinde de omvang en frequentie van de fraude te bestrijden in deze bijzonder technische en grensoverschrijdende materie, die thans mede door een uitgebreide Europese regelgeving wordt beheerst.

B.4.2. Wat de uitoefening van de strafvordering betreft, komt het initiatiefrecht om douane- en accijns misdrijven te vervolgen, niet toe aan het openbaar ministerie, maar wel aan de Administratie van douane en accijnzen (artikel 281 van de AWDA).

Daarbij moet volgend onderscheid worden gemaakt :

- de administratie oefent de strafvordering alleen uit wat betreft de douanemisdrijven die slechts worden bestraft met vermogensstraffen (boeten, verbeurdverklaringen, sluiten van fabrieken of werkplaatsen); het openbaar ministerie moet echter wel worden gehoord (artikel 281, § 2, van de AWDA);

- ten aanzien van douanemisdrijven die naast vermogensstraffen ook strafbaar zijn met een hoofdgevangenisstraf, wordt de strafvordering gelijktijdig uitgeoefend door de administratie en het openbaar ministerie, met dien verstande dat alleen het openbaar ministerie een hoofdgevangenisstraf kan vorderen; het openbaar ministerie kan evenwel enkel vorderen als de administratie het initiatief tot vervolging heeft genomen (artikel 281, § 3, van de AWDA).

B.4.3. Uit die bepalingen blijkt dat de Administratie van douane en accijnzen ruime bevoegdheden heeft op het vlak van de uitoefening van de strafvordering. Zij heeft het initiatiefrecht ter zake, met dien verstande dat in voorkomend geval het openbaar ministerie bij de uitoefening van de strafvordering moet worden betrokken, hetzij middels het uitbrengen van een advies, hetzij om een hoofdgevangenisstraf te vorderen.

B.4.4. Om uit te maken of een zodanige regeling discriminerend is doordat de persoon bij wie de administratie belastingen invordert in een procedure voor de strafrechter geen rechtsplegingsvergoeding kan krijgen wanneer die rechter de vordering van de administratie afwijst, terwijl de persoon bij wie de administratie belastingen invordert in een procedure voor de burgerlijke rechter wel een rechtsplegingsvergoeding kan verkrijgen indien zijn verhaal gegrond wordt verklaard, moet worden nagegaan op welke wijze de onafhankelijkheid wordt gewaarborgd wat de parketmagistraten betreft, enerzijds, en wat de ambtenaren van de administratie betreft, anderzijds.

B.5.1. In tegenstelling tot de magistraten van de zetel hebben die van het openbaar ministerie geen rechtsprekende bevoegdheid : zij vervullen de plichten van hun ambt bij de hoven en rechtbanken om een juiste toepassing van de wet te vorderen, alsook om de vereisten van de openbare orde en van een goede rechtsbedeling te verdedigen. In de artikelen 40 en 153 heeft de Grondwet zelf de basis gelegd voor het statuut en de organisatie van het openbaar ministerie. Dat statuut en die organisatie worden met name gekenmerkt door de relaties van hiërarchische aard tussen de parketmagistraten.

B.5.2. Ten aanzien van de federale ambtenaren, waartoe de ambtenaren van de Administratie van douane en accijnzen behoren, bepaalt artikel 107, tweede lid, van de Grondwet :

« [De Koning] benoemt de ambtenaren bij het algemeen bestuur en bij de buitenlandse betrekkingen, behoudens de door de wetten gestelde uitzonderingen ».

B.5.3. Artikel 151, § 1, eerste lid, tweede zin, van de Grondwet bepaalt :

« Het openbaar ministerie is onafhankelijk in de individuele opsporing en vervolging onverminderd het recht van de bevoegde minister om de vervolging te bevelen en om de bindende richtlijnen van het strafrechtelijk beleid, inclusief die van het opsporings- en vervolgingsbeleid, vast te leggen ».

Krachtens die bepaling geniet het openbaar ministerie, op het gebied van de individuele vervolging, een onafhankelijkheid die geen enkele vergelijkbare bepaling aan de ambtenaren van de administratie waarborgt. Er is dus een verschil tussen de twee categorieën van ambtenaren belast met de strafrechtelijke vervolging.

B.5.4. Bij zijn arrest nr. 40/2000 van 6 april 2000 heeft het Hof geoordeeld dat die verschillende rechtspositie van de vervolgende partijen evenwel geen onverantwoord verschil in behandeling instelt tussen de vervolgte personen. Rekening houdend met het feit dat de geschillen worden beslecht door de strafrechter die alle waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid biedt, is het, vanwege het specifieke karakter van de aangelegenheid vermeld in B.4.1, niet kennelijk onevenredig met de nagestreefde doelstellingen de vervolging toe te vertrouwen aan een gespecialiseerde administratie, zelfs indien die niet dezelfde onafhankelijkheid heeft als het openbaar ministerie.

B.6. Bijgevolg is het niet zonder redelijke verantwoording dat de wetgever elke verhaalbaarheid van de kosten en erelonen van advocaten heeft uitgesloten in de betrekkingen tussen de beklaagde en de Administratie van douane en accijnzen, wanneer die administratie in aanzienlijke mate de functie van het openbaar ministerie vervult.

B.7. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 162*bis* van het Wetboek van strafvordering en artikel 283 van de algemene wet van 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 6 oktober 2016.

De griffier,

De voorzitter,

F. Meersschaut

E. De Groot